

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת אליהו רביבו

פ/25/3589

הצעת חוק קידום התחרות בענף המזון (תיקון – הפיכת הוראת שעה להוראה קבועה), התשפ"ג–2023

1. תיקון סעיף 10 בחוק קידום התחרות בענף המזון, התשע"ד–2014¹, בסעיף 10 –

(1) בכותרת השוליים, המילים "הוראת שעה" – יימחקו ;

(2) במקום סעיף קטן (א) יבוא :

"(א) הממונה יפרסם באתר האינטרנט רשימה של ספקים גדולים מאוד ; קמעונאי גדול לא יהיה רשאי להקצות למצרכים שמספקים הספקים ברשימה כאמור שטח מדף שיעלה על 50% משטחי המדף בכל אחת מחנויותיו, ולא יעלה על 15% משטחי המדף בכל אחת מחנויותיו לספק גדול מאוד בודד ; בסעיף זה, "ספק גדול מאוד" – ספק שמחזור המכירות שלו לקמעונאים, או באמצעות קמעונאים, בישראל, בשנת הכספים הקודמת, עלה על 500 מיליון שקלים חדשים."

(3) סעיפים קטנים (ב), (ג) ו-(ד) – בטלים.

דברי הסבר

חוק קידום התחרות בענף המזון, התשע"ד–2014 (להלן – החוק) אושר בקריאה השנייה ובקריאה השלישית במרץ 2014, במטרה להגביר את התחרותיות בענף המזון ובכך להפחית את המחירים בענף זה. במסגרת החוק הוסדרו, בין היתר, היחסים שבין הקמעונאים לספקים בענף המזון. כך נקבעה הוראת שעה בסעיף 10 (להלן – הסעיף), לפיה קמעונאי גדול לא יהיה רשאי להקצות לספקים גדולים מאוד כהגדרתם בסעיף שטח מדף בשיעור העולה על 50% משטחי המדף בכל אחת מחנויותיו הגדולות. הסעיף קובע כי הממונה על התחרות יפרסם רשימה של ספקים גדולים מאוד אשר מחזור המכירות שלהם לקמעונאים בישראל עולה על מיליארד שקלים חדשים בשנה, ובהתאם לרשימה הקמעונאים נדרשו

¹ ס"ח התשע"ד, עמ' 438.

ליישם את הוראות הסעיף. הסעיף נכנס לתוקף בינואר 2015, והיה בתוקף לשנה אחת כאשר השר, קיבל סמכות להאריך, באישור וועדת הכלכלה של הכנסת, את תוקפו בתקופות נוספות בנות שנה אחת, ובלבד שהתקופה הכוללת לתוקף הוראות הסעיף לא תעלה על ארבע שנים. בפועל, הסעיף לא הוארך, ועל כן תקופת תוקפו הסתיימה בתחילת שנת 2016.

בשל עליית המחירים הכללית במשק, ובפרט עליית מחירי מוצרי המזון, נדרשות פעולות מיידיות שיגרמו להגברת התחרות בשוק המזון. היקף נוכחות מוצרים על מדפי הקמעונאים מהווה גורם מכריע ביכולת של ספק למכור את המוצרים שהוא מספק ולחדור אל שווקים חדשים, שכן לנוכחות הוויזואלית של המוצרים השפעה מוכחת ומשמעותית על העדפות הצרכן. ספקים גדולים עלולים לנצל את כוחם על מנת להגדיל את שטחי המדף עליהם יוצגו מוצריהם, וזאת על חשבון הספקים הקטנים, שכן הקצאת נתח משמעותי מהמדפים לספקים הגדולים יחסמו את מדפי רשתות הקמעונאות בפני ספקים חדשים וקיימים.

משכך, מוצע לחוקק מחדש את הוראת השעה שתוקפה הסתיים בתחילת שנת 2016, ולהחליפה בהוראה קבועה עם מספר שינויים: מוצע לקבוע כי הגדרת קמעונאי גדול מאוד תשתנה ממחזור מכירות בסך של מיליארד שקלים חדשים, למחזור מכירות בסך של חצי מיליארד שקלים חדשים בלבד. כמו כן, לצד ההוראה לפיה שטח מדף לכלל הספקים הגדולים לא יעלה על 50% משטחי המדף בכל אחת מחנויות הקמעונאי הגדול, מוצע לקבוע הגבלה נוספת, לפיה שטח המדף לכל ספק גדול מאוד בודד לא יעלה על 15% משטחי המדף בכל אחת מהחנויות של קמעונאי גדול. בנוסף, היות ובשנים האחרונות קמעונאים גדולים החלו לפתוח חנויות קטנות במרכזי הערים, מוצע להחיל את החוק על כלל החנויות של הקמעונאים הגדולים, ולא כפי שנקבע בסעיף המקורי, על החנויות הגדולות בלבד.

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת אלכס קושניר וקבוצת חברי הכנסת (3323/24/פ) ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת ולדימיר בליאק (745/25/פ).

הצעת החוק זהה לפ/745 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ז' בתמוז התשפ"ג (26.06.2023)